

UNDERLAG: Samråd om den sociala dimensionen av hållbar utveckling

Skriftlig dokumentation från
Kulturdepartementets, Myndigheten för
ungdoms- och civilsamhällesfrågor,
LSU – Sveriges ungdomsorganisationers
samt NOD:s samråd 1 juni 2022.

Innehållsförteckning

Deltagare	2
Inledning.....	2
Diskussioner.....	4
<i>Undertemat "information och utbildning"</i>	4
<i>Undertemat "ledning"</i>	7
<i>Undertemat "tillgång till infrastruktur"</i>	11
Uppsamling.....	14
<i>Kulturminister Jeanette Gustafsdotter</i>	14
<i>Omhändertagande av resultat</i>	15

Deltagare

Organisationer som deltog i samrådet:

- Scouterna
- Sveriges Förenade Studentkårer (SFS)
- Sverigefinska Ungdomsförbundet
- KFUM Sverige
- Saco studentråd
- RFSL Ungdom
- Sveriges Socialdemokratiska Ungdomsförbund (SSU)
- Sveriges Elevkårer

LRF Ungdomen samt Unga På Landsbygden bidrog med skriftligt underlag som ingår i denna dokumentation.

Inledning

Mattis Ekestaf, NOD, hälsade deltagarna välkomna och beskrev upplägget för dagens samråd.

Tobias Adolfsson, Kulturdepartementet, berättade om bakgrunden och syftet med samrådet. Inom EU-arbetet finns ett särskilt samarbete kring ungdomspolitiken, där man utbyter erfarenheter och synpunkter. Inom samarbetet på ungdomsområdet finns också två program, Erasmus+ och Europeiska Solidaritetskåren. Det löpande arbetet inom ungdomssamarbetet på EU-nivån sker genom rådsarbetsgruppen för ungdomsfrågor. Där träffas medlemsstater och Kommissionen i Bryssel en till två gånger i månaden för att förhandla olika policydokument, som exempelvis rådsslutssatser och rådsresolutioner. Kulturdepartementet skickar instruktioner till den svenska representationen i Bryssel för att den svenska ungdomspolitiken ska återspeglas i dessa förhandlingar. Sedan träffas alla statsråd med ansvar för ungdomsfrågor ungefär en gång i halvåret för att komma överens om dessa rådsdokument.

Inom EU-samarbetet på ungdomsområdet finns även en ungdomsstrategi, där den nuvarande gäller för 2019–2027. I denna finns elva ungdomsmål som tagits fram tillsammans med en mängd aktörer, bland annat europeiska ungdomsorganisationer. Strategin implementeras löpande genom EU:s ungdomsdiallog.

Dagens samråd bidrar till den svenska delen av EU:s ungdomsdialog. De elva ungdomsmålen är också fokus för ordförandeskapstrion, som består av Frankrike, Tjeckien och Sverige. Länderna har en gemensam övergripande inriktning som fokuserar på ungdomsmål 10: ett hållbart grönt Europa, och ungdomsmål 3: inkluderande samhällen.

Syftet med dagens samråd var att få en bredare förståelse för vad den svenska ungdomsrörelsen prioriterar i dessa frågor och vad som bör prioriteras i framtagandet av de svenska rådsdokumenten inför Sveriges ordförandeskap.

Emma Wedner, som tillsammans med Isak Öhrlund är ungdomsrepresentant till EU:s ungdomsdialog, beskrev processen kring de konsultationer som genomförs i relation till EU:s ungdomsdialog samt hur samrådets frågeställningar har tagits fram. Under ungdomsdialogen ska LSU genomföra konsultationer med unga kring de två ungdomsmålen (mål 10 och mål 3). Konsultationsprocessen pågår under våren och fram till september 2022. Frågorna som behandlas under konsultationerna är baserade på de prioriteringar som togs fram i ungdomskonferensen i Frankrike i januari 2022.

Prioriteringarna har arbetats fram av en arbetsgrupp bestående av representanter från olika medlemsländer. De frågor som tagits fram till samrådet baserades på de frågor som har använts under konsultationerna, men har också avgränsats utifrån de erfarenheter som kommit ur konsultationsprocessen. De tre huvudområden som samrådet fokuserade på var därför information och utbildning, ledning samt tillgång till infrastruktur.

Diskussioner

Undertemat "information och utbildning"

Vad karakteriserar ungdomsvänliga informationskällor och utbildningsmöjligheter på temat klimatförändringar med fokus på kopplingen mellan klimatförändringar och sociala ojämlikheter?

Hur bör sådana informationskällor och utbildningsmöjligheter se ut om det inte redan finns några sådana i Sverige?

Sammanfattning:

Utbildning kan delas upp i en formell och informell del där:

- Kopplingen mellan sociala ojämlikheter och klimatförändringar behöver bli tydligare i den information och utbildning som redan förmedlas
- Skolan gör ett stort jobb i att lära unga att ta till sig information
- Unga i sig själv är en stor bärare av den informella informationen och utbildningen

Unga är en heterogen grupp men med en stor vilja till förändring. Ungdomsvänlig information och utbildning kan dock karaktäriseras av:

- Lustfyllt innehåll, starka uttryck och känslomässiga inslag och utformas tillsammans med unga då de själva har kännedom om vad som efterfrågas

Bra kanaler för information och utbildning är:

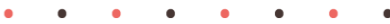
- Befintliga plattformar som unga befinner sig på
- Traditionella medier, men där budskap anpassas till målgruppen

Ojämlik tillgång och förmåga att ta till sig information kan minskas genom att:

- Bredda rekrytering till högre utbildning
- Anpassa språk och sätt att ta till sig informationen
- Utbilda unga i att göra sin röst hörd
- Tillgängliggöra en meningsfull fritid

Det finns två delar av utbildningen där **den ena delen är formell och sker i klassrummet**. Unga har stor tillgång till information och kapacitet att ta till sig informationen. Skolan har gjort ett viktigt jobb i att lära unga detta. Det är viktigt att information och utbildning är vetenskapsbaserad, nyanserad och inte är formad av egna eller politiska partiers åsikter. I det har skolan en viktig roll att bistå med. I relation till skolan som en formell

plattform för utbildning är det även viktigt att säkerställa en god arbetsmiljö för unga. Skolan är ett rum som möjliggör möten och därmed ett socialt hållbart samhälle. Därför är det viktigt att de rummen är tillgängliga för alla oavsett vem du är eller var du bor. Ett annat generellt medskick i samrådet var att säkerställa inkludering för individer som inte passar in i heteronormen och att ha acceptans för människans särart.

Den andra delen av utbildningen består av det **informella utbildandet och informativa insatser utanför skolan**. Där bör unga ses som bärare av information och utbildning i sig, via exempelvis projekt, temaveckor eller event där det finns goda tillfällen att lära sig mer och själv stå för aktiva och praktiska handlingar, som exempelvis klädbytdagar.

Unga är en väldigt **heterogen grupp** och därför är det svårt att svara på vilka informationskällor som passar alla unga. Men även om unga är en heterogen grupp så har ungdomsvänliga informationskällor vissa karaktärsdrag, vilka är att de ofta har **starka uttryck och känslomässiga inslag**. Ett annat karakteristiskt drag för vad som är ungdomsvänligt att det ofta är **lustfyllt**.

Dessvärre är informationen på temat ofta bara riktad mot antingen klimatförändringar med sociala ojämlikheter svagt i bakgrunden eller tvärt om – med sociala ojämlikheter i fokus och klimatförändringarna svagt i skymundan. **Kopplingarna bör vara tydligare** för att få fram förståelse kring kopplingen dem emellan och dess påverkan på unga och samhället i stort. Det är viktigt för att förändra attityder. Karaktäristiskt för unga är att de ofta är mer kapabla än andra till handling och förändring. Hos unga finns en djupt rotad krisinsikt jämfört med äldre. Det finns helt enkelt **en större vilja till förändring**. Man har på ett emotionellt plan tagit till sig problematiken och statistiken.

Det går bra att **utforma information tillsammans med unga** eftersom organisationer som organiserar yngre målgrupper har god kännedom om vad som efterfrågas. All information bör inte ske via skolan eftersom unga också nås av information via fritiden i olika former. Därför behövs det en förståelse för hur man pratar med unga och hur man förmedlar information.

Det är viktigt att **ta tillvara på de kanaler och plattformar där unga finns**, exempelvis sociala medier och där specifikt TikTok. Det gäller att inte vara rädd för att ta till sig trenderna. 70 procent av unga genomför politiska handlingar någon gång, och ofta sker detta på just sociala medier. Plattformarna kan också användas för att bjuda in till formella sammanhang.

Traditionella medier kan också vara ungdomsvänliga men något som bör undvikas är att göra det uppenbart att det är vuxna som försöker att tilltala unga. Det faller ofta platt och blir förminskande. Rörlig bild fungerar ofta bra för unga målgrupper. En deltagare lyfte fram webbplatsen Youmo som ett bra och tydligt exempel på en ungdomsvänlig och framgångsrik informationskälla. Även public service lyftes fram som ett en bra kanal att förmedla information och utbildning genom.

I relation till tillgången till information och utbildning är det viktigt att lyfta fram **ojämlikheter mellan olika grupper** i samhället, såsom exempelvis ojämlikheter mellan könen eller bland olika utsatta grupper, men också beroende på var i landet du bor. Där nämndes att samhället i stort behöver jobba mer på att **bredda rekryteringen till högre utbildning**. Det är en arena för kompetens inom hållbarhet och det är en fråga om rättvisa och demokrati att fler ska se högre utbildning som ett möjligt livsval.

Det behövs ett **intersektionellt perspektiv** när vi analyserar möjligheten att ta till sig information och utbildning och där är det viktigt att information tillgängliggörs på flera olika sätt. Exempelvis saknar personer med funktionsnedsättning tillgång till internet. Därför måste det vara möjligt att ta del av information på andra vis och säkerställas att det mänskliga mötet kan bli bärare av information, exempelvis via workshops och liknande. Deltagarna konstaterade även att **språket ibland behöver förenklas och förtydligas** för att säkerställa att informationen enkelt går att ta till sig.

Samtidigt konstaterades att vi också måste våga behålla vissa begrepps komplexitet Även vikten av att sprida information på flera språk lyftes, och då särskilt **minoritetsspråken**. Att läsa information på sitt förstaspråk gör det lättare att ta till sig komplex information och få en bredare förståelse. Här lyftes UR fram som ett gott exempel.

Det är viktigt att **utbilda unga i att deras röst räknas**, lära dem att ta makt och göra sin röst hörd. Det lyftes också att det är viktigt för de **politiska ungdomsförbunden att få tillgång till skolorna** även när det inte är valår. Unga har olika förutsättningar att ta till sig partipolitiken och i partipolitiska ungdomsförbund kan unga få verktyg för att gå till handling.

Slutligen konstaterades att ojämlikhet i **tillgång till en meningsfull fritid** leder till ojämlikhet i tillgång på kunskap, information och kapacitet.

Undertemat "ledning"

Frågeställningarna som låg till grund för diskussionspasset var:

Hur kan ansvariga beslutsfattare förmås att alltid återkoppla om hur det går med överenskommelser i processer som förts mellan dem och ungdomar?

Hur kan en sådan mekanism för ansvarsutkrävande på ett framgångsrikt sätt utformas gällande processer för ungdomars deltagande?

Sammanfattning:

Viktiga aspekter i relation till information och deltagande är:

- Rätten till miljöinformation och att delta i beslutsprocesser enligt Århuskonventionen
- Rätten för barn att komma till tals enligt Barnkonventionen
- Att ge unga självförtroende att uttrycka sina åsikter

Kanaler för återkoppling bör väljas med eftertanke. Återkopplingen bör:

- Ske genom sociala medier, direkta utskick till deltagare eller genom nyhetsbrev för att undvika att låta unga själva navigera på myndigheters hemsidor
- Skickas i en sammanfattad tillgänglig form
- Förmedlas genom aktiva former som exempelvis workshops eller via ungdomsrepresentanterna

Ungt inflytande är ett gediget arbete och kräver:

- Kommunikation som är lätt att ta till sig
- Att det upplevs som relevant för unga att delta
- Tydlig och är anpassad information och språk till olika grupper av unga
- Tydliga och tillgängliga kontaktuppgifter

För att ta tillvara på ungas medskickade är det viktigt att:

- Ta del av perspektiv från olika grupper av unga, där ungdomsförbund kan agera röstbärare
- Främja engagemang hos de unga som inte aktivt söker sig till sammanhang där de kan uttrycka sina åsikter
- Ge unga förståelse för hela beslutsprocessen och hur förslag kan utformas för att undvika för mycket kompromiss

För ett fungerande ansvarsutkrävande krävs:

- Nära kontakt mellan unga och beslutsfattare
- En större tydlighet kring hela processen med tydliga tidsramar
- Tydlig bild av vad som ska hända med synpunkterna som inkommer
- Att protokollen återspeglar det som sagts

- Att representanterna i mötet har en anknytning till beslutet och att ansvariga beslutsfattare faktiskt representerar det som framförts
- Uppföljning med de unga deltagarna om hur de upplevt processen

Aspekter i olika goda exempel på när återkoppling fungerat väl var när:

- Det gavs möjlighet att kommentera på protokollet.
- Uppdaterad information om hur processen fortskred
- Kontinuitet

Deltagarna lyfte fram att rättsprocesser kopplade till klimatförändringar är viktiga, exempelvis **Århuskonventionen** som säkerställer rätten till miljöinformation. Det lyftes fram att det är viktigt att hålla i de saker som redan åstadkommit och ställa krav i relation till detta. Här är det också viktigt att lyfta fram rätten till att delta i beslutsprocesser. Deltagarna poängterade också att barn har rätt att komma till tals enligt **Barnkonventionen**, vilken numera är lag i Sverige. Det ligger ett ansvar hos makthavare och beslutsfattare att bygga ett självförtroende hos unga att uttrycka sina åsikter, så kallad **democratic confidence**.

Det är av vikt att **välja rätt kanaler** att återkoppla via. Sociala medier nämndes som en viktig mekanism för att återkoppla direkt till målgrupperna. Deltagarna menade att de som är i dialog med exempelvis beslutsfattare och står närmast sina målgrupper har ett ansvar att föra dialogen vidare i ett välfungerande informationsflöde.

Deltagarna diskuterade att **myndigheters hemsidor ofta är svårnavigerade** och att det är svårt att själv leta upp information på respektive myndighets hemsida. Där lyftes en önskan om att de underlag som information från ungdomsdialoger används till, såsom rapporter eller liknande, ska skickas direkt till de grupper som bidragit till underlaget. Detta får gärna skickas ut i sammanfattad och tillgänglig form. Exempelvis lyftes nyhetsbrev fram som en tillgänglig och enkel form. Det kan även vara viktigt att återkoppla i mer aktiva former, exempelvis i workshopformat. Även ungdomsrepresentanternas roll lyftes fram, att de har en viktig funktion i informationsspridning och guidning.

För att möjliggöra ungas deltagande är det viktigt att **kommunikationen förs på ett sätt som går att ta till sig**. Det är av vikt att förstå att det krävs ett gediget arbete för att lyckas med ungt inflytande och om det är svårt att få unga att delta är det ett tecken på att inbjudan inte har gått rätt till. Det är av vikt att säkerställa att det **upplevs relevant för unga att delta** för att det ska bli tydligt vad man får ut av deltagandet. För gemene ung person är det svårt att veta att EU för en ungdomsdialog, trots att det påverkar dem

mycket. Det är exempelvis inte självklart vilken nivå olika frågor sköts på och det kan vara bra att reda ut sådana frågor i ett tidigt skede för att skapa en tillgänglighet kring dessa frågor. Men med det sagt är det ändå viktigt att **inte förenkla ungas deltagande och informationen** för mycket, utan istället anpassa information till olika grupper av unga eftersom det inte är en homogen grupp.

Språkaspekten i relation till barnperspektivet lyftes, där deltagarna belyste **rätten till information på sitt eget språk**, särskilt som nationell minoritet. Byråkratiskt språk är svårt att ta till sig och där behöver språket vara anpassat. Att kunna förstå och ta till sig information ska inte vara en fråga om huruvida barnets föräldrar har en akademisk utbildning eller inte.

Deltagarna nämnde även att **tydliga och tillgängliga kontaktuppgifter** inte ska underskattas. Det är viktigt att kontaktuppgifterna leder till rätt person med rätt kunskap och kompetens.

Det finns ett värde i att **involvera unga i hela processen**, och inte bara i början och att sedan återkoppla i slutet. Detta är viktigt för att unga ska känna ägandeskap men också för att unga besitter viktiga perspektiv. Dels är det unga som i framtiden kommer att ta över ansvaret men dagens unga har också unika upplevelser på grund av den unika tid vi lever i.

Ungdomsförbunden kan föra fram perspektiv från olika grupper av unga, och har ofta konkreta kontakter till partierna vilket ger rätt förutsättningar att på ett annat sätt än många andra organisationer nå relevanta representanter med sina inspel och medskick. Däremot är det av vikt att samla erfarenheter och perspektiv från många former av unga, inte bara de som har ett brinnande engagemang i sakfrågan. Därför är det viktigt att främja engagemang hos de unga som inte aktivt söker sig till sådana sammanhang, för att **ge fler unga personer en röst** och en väg in till relevanta mottagare av budskapen.

Det är av vikt att unga får en **förståelse för hela beslutsprocessen**, vilket delvis är en utbildningsfråga. Det finns också ett behov av att unga förstår hur förslag till exempel kan skrivas så att de kan beslutas om utan behov av stora kompromisser. Detta för att undvika att delar av förslaget kompromissas bort så att utfallet inte bär spår av ursprungsförslaget. I slutändan är det viktigast att förslag från unga syns i vardagen och att det blir en skillnad.

Det konstaterades att det är svårt att ta fram allmänna och generaliserade riktlinjer som ska gälla alla, eftersom olika processer och myndigheter fungerar olika. Det beror helt enkelt på vad som diskuterats. Att föra en dialog med unga ska däremot inte vara en box att ticka av bara för att få det genomfört och gjort, utan det finns flera aspekter som är viktiga att säkerställa. Till att börja med är det fördelaktigt med en **nära kontakt mellan beslutsfattare och unga** och att det finns en **tydlighet i hela processen**, såsom vilket forum som frågorna ska behandlas i, var återkoppling sker, men också tydliga tidsramar för hela processen framöver. Det är viktigt att ge en klar och **tydlig bild av vad som händer med synpunkter** som unga lyfter fram vid möten som till exempel denna.

Det är alltid **viktigt att protokollen återspeglar vad som sagts** men om efterarbetet från möten med ungdomsorganisationer bara handlar om att skicka ut ett protokoll är det långt ifrån säkert att dessa läses. För att ansvarsutkrävande ska fungera krävs det också att **representanten har en anknytning till beslutet**, sedan är det viktigt att **ansvariga beslutsfattare faktiskt representerar det som framförts**. Det bör finnas kontrollsystem för att se till att representanten för fram det som är överenskommet att den ska framföra. Det lyftes även en efterfrågan på ett typ av **gemensamt forum** där flera ungdomsorganisationer kan ta fram en ung agenda att driva för att tillsammans få en starkare gemensam röst gentemot beslutsfattare. Till sist är det bra att **alltid följa upp med de unga** hur de upplevt sitt deltagande.

Ett exempel som lyftes fram var en referensgrupp hos Länsstyrelsen i Stockholm kopplad till nationella minoriteter och stadsplanering. Där fanns en bra återkopplingsprocess, där referensgruppens deltagare hade **möjlighet att kommentera på protokollet**. Det gavs också **återkoppling kring hur processen fortlöpte** tiden därefter, vilket gav möjlighet att följa arbetet. Detta gjorde att deltagandet kändes meningsfullt.

I processen med Agenda 2030-målen inkluderas vissa unga organisationer. Det finns också lokala exempel från kommuner där det förs en dialog med elever eller elevrådsrepresentanter **under kontinuerliga former**. Unga har en förmåga att leverera utifrån sina specialiserade områden. Kompetensen finns, inte minst eftersom unga ofta organiserar sig utifrån frågor som engagerar dem.

Undertemat "tillgång till infrastruktur"

Hur kan infrastruktur (t.ex. transporter, bostäder och andra tjänster) tillgängliggöra att unga kan leva mer hållbart?

Vad karakteriserar dessa delar av infrastrukturen? Hur bör de utvecklas? Hur kan de göras tillgängliga?

Sammanfattning:

Det är viktigt att möjliggöra för unga att ta sig till utbildning, jobb eller fritid. Det kräver:

- Goda förutsättningar för kollektivtrafik som behöver vara
 - Prisvärd och tillgänglig
 - Väl utbyggd och fungera alla tider på dygnet
 - En säker och trygg miljö
- Förbättrade möjligheter för unga på landsbygden genom
 - Utveckling av kollektivtrafiken
 - Ekonomiska möjligheter till bil när kollektivtrafik inte finns tillgängligt
- Tågförbindelser för rimliga priser med god internetuppkoppling
- Främjande av delningstjänster, såsom samåkning till arbetsplatser

Digital infrastruktur har delvis underlättat för den bristande kollektivtrafiken. Det är dock viktigt att säkerställa att:

- Det finns en balans mellan fysiska och digitala möten och arrangemang
- Det finns ett väl utbyggt bredband, framförallt på landsbygden och i socioekonomiskt utsatta områden

Bostad för unga är på många sätt hämmad. I relation till hållbarhet är det viktigt att:

- Det finns bostäder att tillgå till rimligt pris för att kunna göra aktiva levnadsväl utifrån hållbara perspektiv
- Göra det fördelaktigt att bygga klimatsmarta bostäder
- Utbyggande av studentbostäder är viktigt för att möjliggöra för unga att kunna välja högre utbildning
- Det finns fungerande bostadsköer till hyresrätter

Övriga medskick i relation till infrastruktur:

- Funktionsrättsperspektivet behöver säkerställas när det kommer till alla former av infrastruktur
- En människa lever bara så hållbart som systemet den verkar i tillåter

En god infrastruktur kan tillgängliggöra ett mer hållbart liv för unga. Dialogen mellan unga och beslutsfattare kring frågor om infrastruktur lyftes som viktigt för att infrastrukturen ska anpassas utifrån ungas förutsättningar. Deltagarna lyfte fram vikten av **tillgänglig och prisvärd kollektivtrafik**. Den lokala kollektivtrafiken bör vara gratis eller åtminstone subventionerad. Mötesdeltagarna konstaterade att det, åtminstone i de större städerna, finns väldigt bra kollektivtrafik, men att den är alldeles för dyr för ungdomar. Det blir ett demokratiskt problem om inte alla unga har råd att ta sig till fritidsaktiviteter eller till sitt sommarjobb.

Deltagarna diskuterade också att kollektivtrafiken måste vara **väl utbyggd och fungera alla tider på dygnet**. Den måste även vara trygg, **man ska aldrig behöva vara orolig** när man färdas till eller från hemmet eller en aktivitet på fritiden. Detta är av vikt för både klimatmässig och social hållbarhet. Här lyftes ett projekt för att jämställdhetsintegrera transporter fram som exempel. I projektet testades att ha en flexibilitet kring var bussar kan stanna, så att personer kunde gå av så nära sitt hem som möjligt. Syftet var att öka känslan av trygghet i kollektivtrafiken. Umeå kommun lyftes fram som ett bra exempel på arbete med mötesplatser och jämställd stadsplanering. De har exempelvis fokuserat på att bygga säkra trygga miljöer för att använda kollektivtrafiken.

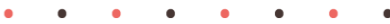
Den **bristande kollektivtrafiken på landsbygden** hämmar möjligheten för unga att organisera sig på olika sätt under tonåren, men också att ta sig till skola eller jobb. Den dåliga kommunikationen påverkar på så sätt den sociala hållbarheten och möjligheten att delta i möten, utveckla sitt engagemang och öka sitt deltagande. Tillgång till en meningsfull fritid genom föreningslivet är viktigt för att unga ska kunna utforska både kultur och idrott oavsett vilka ekonomiska förutsättningar föräldrarna har.

Goda förutsättningar till jämlik tillgång till föreningslivet är därför en viktig social hållbarhetsaspekt. Där det inte finns fungerande kollektivtrafik måste det finnas goda förutsättningar att ta sig runt med bil. Det ska exempelvis inte vara en klassfråga för en familj på landsbygden att ha bil eller inte.

Gällande tågförbindelser konstaterade deltagarna att de är alldeles för dyra och att **täckningen är för dålig** i stora delar av landet, särskilt i norra Sverige. För att möjliggöra att kunna arbeta på tågen måste internetuppkopplingen fungera bättre.

Deltagarna lyfte fram att **olika former av delningstjänster**, cirkulär ekonomi, kan vara särskilt viktiga för ungdomar eftersom de har sämre ekonomi och äger mindre än genomsnittsbefolkningen. Ett bra exempel som lyftes fram var en plattform som

samordnar samåkning med bil till arbetsplatser, men också delning av exempelvis artiklar till hemmet. Detta bidrar till den sociala hållbarheten men minskar också konsumtionen. Ett annat exempel lyftes för att effektivisera och minska klimatpåverkan i relation till transporter i en tid då näthandel är ett vanligt fenomen. Där kan tätare centrala postutlämningar minska behovet av att transportera till flera hushåll.

Till viss del har **digitaliseringen rått bot på bristande kollektivtrafik** och har både en ekologisk och ekonomisk fördel jämfört med transporter. Balansen mellan det digitala och det fysiska sättet att mötas är dock av stor vikt. Den digitala infrastrukturen är också beroende av andra aspekter, så som ett **väl utbyggt bredband**. Lidande är individer med dålig tillgång till internet och de med avsaknad av digitala verktyg, främst de på landsbygden och de i socioekonomiskt utsatta områden. När det blir mer av digitala forum så måste man säkerställa att alla har tillgång till dessa.

Härnäst diskuterades bostäder och deltagarna konstaterade för det första att många unga har svårt att flytta hemifrån. För de unga som ändå lyckas med detta är det i dagens system **svårt att ha råd att leva hållbart och att kostnaden för boende måste minska**.

Unga har också mycket sämre möjligheter att göra aktiva val i relation till sin bostad inte minst mot bakgrund av sämre ekonomi och dyra hyror. Följden blir därmed att man inte kan göra de hållbara val man egentligen vill utan blir tvungen att exempelvis välja elavtal utifrån ekonomiska skäl och inte det mest hållbara. Utifrån ungas situation och läge i det system vi lever i idag är det svårt för unga att svara upp mot ”hur de kan leva hållbart”.

Viljan finns men då måste systemet tillåta det på ett annat sätt. Med det sagt är det viktigt att bygga hållbara och gröna bostäder med solceller som sänker energikostnaderna samt göra hushållen generellt mer klimatsmarta. Där måste goda ekonomiska förutsättningar ges till kommuner och entreprenörer för att bygga klimatsmart genom exempelvis skattelättnader för fastigheter som uppfyller särskilda klimatkrav.

Dyra och otillgängliga studentbostäder innebär att många som inte har råd väljer bort högre utbildning. **Byggandet av studentbostäder är därför en möjliggörare** för att fler ska kunna välja högre utbildning, och det behövs i hela landet, inte bara i storstadsregionerna.

Deltagarna lyfte också vikten av **fungerande bostadsköer till hyresrätter**. Det måste finnas en möjlighet för unga att få tillgång till bostäder, att allt inte ska göras om till bostadsrätter eller hyras ut i andra hand. De traditionella kösystemen kommer ju alltid

missgynna unga som inte har så lång kötid. Därför är det viktigt att använda sig av exempelvis ungdomskontrakt och liknande lösningar.

Det konstaterades också att det är viktigt med ett **funktionsrättsperspektiv i alla aspekter av infrastruktur**, så som tillgång till information, bostäder och transporter men också i den digitala. För att unga ska kunna leva mer hållbart behövs en infrastruktur som tillåter detta. **En människa är bara så hållbar som systemet den verkar i tillåter.** I det globala perspektivet är den globala energiförsörjningen baserad på kol, olja och naturgas vilket påverkar och begränsar möjligheter till att leva hållbart.

Uppsamling

Efter gruppsamtalen återsamlades deltagarna i helgrupp för att kort ta del av Kulturminister Jeanette Gustafsdotters reflektioner, samt för att ge deltagarna möjlighet att kort sammanfatta sina viktigaste medskick i relation till de diskussioner som ägt rum.

Kulturminister Jeanette Gustafsdotter

Kulturminister, Jeanette Gustafsdotter, konstaterade att regeringen med inriktningen kring den sociala dimensionen av hållbar utveckling vill bidra till arbetet med att ge unga möjlighet till inflytande i arbetet när det kommer till en hållbar framtid.

Ungdomsorganisationer spelar en viktig roll som röstbärare och opinionsbildare.

Organisationerna bidrar också till att ge unga kunskap och erfarenhet av demokratiskt fattade beslut och hur organisationer kan påverka beslutsfattare.

Ungdomsorganisationernas medskick i samrådet är viktiga för att regeringen ska agera rätt under Sveriges ordförandeskap och slutsatserna från samrådet kommer därför att bidra till regeringens arbete med att ta fram rådsdokumenten som ska behandlas inom ungdomsområdet.

Efter att ha tagit del av organisationernas medskick konstaterade ministern att samtliga var av stor vikt och kommer att noteras. Några aspekter som ministern särskilt instämde i var vikten av att involvera unga i hela processen och inte bara inledningsvis eller i slutskedet. Det är också viktigt att ha med sig insikten om att unga inte är en homogen grupp och att unga vill men inte har rätt förutsättningar att leva hållbart, dels på grund av höga kostnader för att kunna förflytta sig men också för att det är dyrt att ha en bostad att bo i.

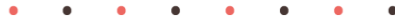
Även språket är oerhört viktigt för att man ska kunna ta del av den information man har rätt till. Slutligen instämde ministern i vikten av återkoppling i alla led, att nå ut i rätt forum och att ge unga en möjlighet att komma till tals och en trygghet i att uttrycka sina åsikter.

Omhändertagande av resultat

Tobias Adolfsson, Kulturdepartementet, beskrev processen framöver. De medskick och inspel som framkommit under samrådet kommer att bidra till arbetet med att ta fram utkast till rådsdokumenten som nämndes inledningsvis. Utkasten tas fram under sommaren och hösten 2022. Dessa ska sedan förhandlas av medlemsstaterna under Sveriges ordförandeskap, för att förhoppningsvis kunna antas på rådsmötet i maj. Under tiden framöver kommer arbetsgruppen att fortsätta föra dialog med unga. Ambitionen är att ha en inkluderande process i framtagandet av rådsdokumenten, dels för att det är en grund i ungdomspolitikerna men också för att få så bra underlag som möjligt.

Avslutningsvis tackades deltagarna för deras engagemang och för deras medskick under samrådet och mötet avslutades.

Underlaget är framtaget av NOD:s kansli på uppdrag av Kulturdepartementet, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor samt LSU – Sveriges ungdomsorganisationer.

För frågor om underlaget, kontakta info@nodsverige.se

